

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา
ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

รัชณี ชังชู

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2549

ISBN 974-502-746-4

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ รัชนิ ช่างชุ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปันจติ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
..... กรรมการ
(ดร.สุชาดา กรเพชรปาลณี)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
..... กรรมการ
(ดร.สุชาดา กรเพชรปาลณี)
..... กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปันจติ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่..... เดือน..... พุทธศักราช..... พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุณุณิพนธ์และคณะกรรมการ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจ
และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้คุณุณิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง
ใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ ดร.สมศักดิ์ ลิลา ที่กรุณาเสียสละเวลาเป็น
กรรมการผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยในการสอบคุณุณิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สกลโกสุม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำการเขียนเกี่ยวกับสถิติ
การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมสัมมนา
กำหนดรูปแบบของการบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้
ในการวิจัยในครั้งนี้

รัชณี ชังชู

46820228: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ค. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร/ สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา/ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา

รัชนี ชังชู: รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (MODEL OF PRIVATE SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO EDUCATION REFORM) อาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์: อุทัย บุญประเสริฐ, Ph.D., จดอง ทับศรี, Ed.D., ธร สุนทรายุทธ, Ph.D., สุชาดา กรเพชรปานิ, Ph.D. 293 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-746-4

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้น การตรวจสอบรูปแบบของระบบบริหารสถานศึกษาเอกชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและบริหารการศึกษา จำนวน 28 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า ซึ่งมีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น .945 กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา เป็นผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน จำนวน 250 คน แบบสอบถามได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 203 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.20 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับความสำคัญจากค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนควรประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียนควบคุมดูแลส่งเสริมการบริหารโรงเรียน โครงสร้างของระบบการบริหารงานตามสายการบังคับบัญชา ภารกิจของโรงเรียนแบ่งเป็นกลุ่มงาน 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานบริหารงานบุคคล กลุ่มงานการบริหารงานงบประมาณ และกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป การบริหารงานของแต่ละกลุ่มงานจะมีความรับผิดชอบภาระงานในรูปคณะกรรมการ การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$ และ 4.05) ส่วนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของทุกกลุ่มงานทั้ง 4 กลุ่ม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากทุกขนาดโรงเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนมีความเห็นว่า โครงสร้างการบริหาร บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน ภาระงานทางวิชาการ ภาระงานบุคคล งานงบประมาณ และการบริหารทั่วไปมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

46820228: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ADMINISTRATION MODEL/ PRIVATE SCHOOL/ EDUCATION REFORM

RUCHANEE CHUNGCHOO: MODEL OF PRIVATE SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO EDUCATION REFORM. DISSERTATION ADVISORS: UTHAI BOONPRASERT, Ph.D., CHALONG TUBSREE, Ed.D., DHORN SOONTRAYUTH, Ph.D., SUCHADA KORNPETPANEE, Ph.D. 293 P. 2006. ISBN 974-502-746-4

The purposes of this dissertation are: to develop model of private school administration according to education reform and to study the possibilities of developed model. Model of private school administration was examined by 28 scholars on academic and administrative education. The instrument was a ratio questionnaire with the confident coefficient of .945. The samples of the questionnaire on model of private school according to education reform were 250 private school administrators. There were only 203 valid questionnaires on return (81.20%). The data was analyzed by means, SD and ranking order.

The findings of the study reveal that in the model of private school administration, there should be a school committee to help supporting the school administration.

The administrative structure was lines of direction divided into 4 functions according to the school commitment: academics, personnel, financial and general administration.

The administration of each function was the responsible of its committee. It was found from the study of the possibilities of model of private school administration that the proper and possibility of small school administration were moderate ($\bar{X} = 2.89$), while the proper and possibility of medium and large school administration were high ($\bar{X} = 3.68$ and 4.05 respectively). The proper and possibility of 4 functions were high in every school. From the opinion of private school administrators, it was found that administrative structure, the role of the committee, academic function, personnel function, financial function and general administration function have a high possibility.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	10
การบริหารการศึกษา.....	11
การบริหารการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา.....	24
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	31
การบริหารสถานศึกษาเอกชนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา.....	39
รูปแบบหรือแบบจำลองการบริหารการศึกษา.....	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	106
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	115
ขั้นตอนที่ 1 การพิจารณารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา.....	115
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภท สามัญศึกษา.....	119

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา.....	120
4 ผลการวิจัย.....	127
รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษา.....	127
การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา.....	143
5 อภิปรายและสรุปผล.....	220
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	220
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	220
สรุปผลการวิจัย.....	222
อภิปรายผล.....	225
ข้อเสนอแนะ.....	234
บรรณานุกรม.....	238
ภาคผนวก.....	244
ภาคผนวก ก.....	245
ภาคผนวก ข.....	266
ภาคผนวก ค.....	271
ภาคผนวก ง.....	288
ภาคผนวก จ.....	291
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	293

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแยกตามภาคและขนาด.....	121
2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามรายด้าน.....	124
3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจำแนกตามขนาดโรงเรียนและภาค.....	125
4 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มงานวิชาการ.....	132
5 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มบริหารงบประมาณ.....	135
6 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานบุคคล.....	137
7 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานทั่วไป.....	140
8 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามรายด้าน.....	144
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความเหมาะสมของโครงสร้าง การบริหารงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	147
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	149
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความเหมาะสมของระบบโครงสร้าง ของการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	152
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างกลุ่ม งานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	155
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของบทบาทและหน้าที่ของ กลุ่มงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	157
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างกลุ่มบริหาร งบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	164
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของบทบาทและหน้าที่ของ กลุ่มบริหารงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	166
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างกลุ่มบริหาร งานบุคคล จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	170
17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของบทบาทและหน้าที่ของ กลุ่มบริหารงานบุคคล จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	172

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างกลุ่มบริหารงานทั่วไป จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	176
19 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานทั่วไป จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	178
20 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	183
21 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับระบบโครงสร้างของการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	186
22 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของโครงสร้างกลุ่มงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	190
23 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	192
24 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของโครงสร้างกลุ่มบริหารงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	199
25 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มบริหารงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	201
26 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของโครงสร้างกลุ่มบริหารงานบุคคล จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	205
27 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานบุคคล จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	207
28 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของโครงสร้างกลุ่มบริหารงานทั่วไป จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	212
29 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติของบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานทั่วไป จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	215

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 ระบบบริหารการศึกษา.....	16
3 ระบบการบริหารโรงเรียน.....	18
4 ภาพแสดงแผนงานย่อยในแผนกลยุทธ์.....	60
5 ภาพแสดงการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเล็กภายในโรงเรียนใหญ่.....	86
6 ภาพแสดงขั้นตอนออกแบบการพัฒนาตามวงจร PDCA.....	91
7 ภาพแสดงขั้นศึกษาและออกแบบพัฒนาครูและชุมชน.....	92
8 ภาพแสดงรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาเน้นครูและชุมชนเป็นสำคัญ.....	93
9 ภาพแสดงรูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล.....	93
10 ภาพแสดงรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเน้นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง.....	94
11 ภาพแสดงรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้.....	96
12 ภาพแสดงการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้.....	99
13 ภาพแสดงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบร่วมมือร่วมใจ.....	104
14 โครงสร้างระบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา.....	128
15 โครงสร้างระบบงานวิชาการเป็นระดับชั้น.....	130
16 โครงสร้างการบริหารงานงบประมาณ.....	135
17 โครงสร้างการบริหารงานบุคคล.....	137
18 โครงสร้างการบริหารงานทั่วไป.....	139